

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

**Regionalny Program Strategiczny w zakresie
bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego
oraz Program Fundusze Europejskie
dla Pomorza 2021-2027**

Gdańsk, 10 maja 2023 r.

**Tadeusz Styn
Zastępca Dyrektora
Departamentu Środowiska i Rolnictwa**

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

VII. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

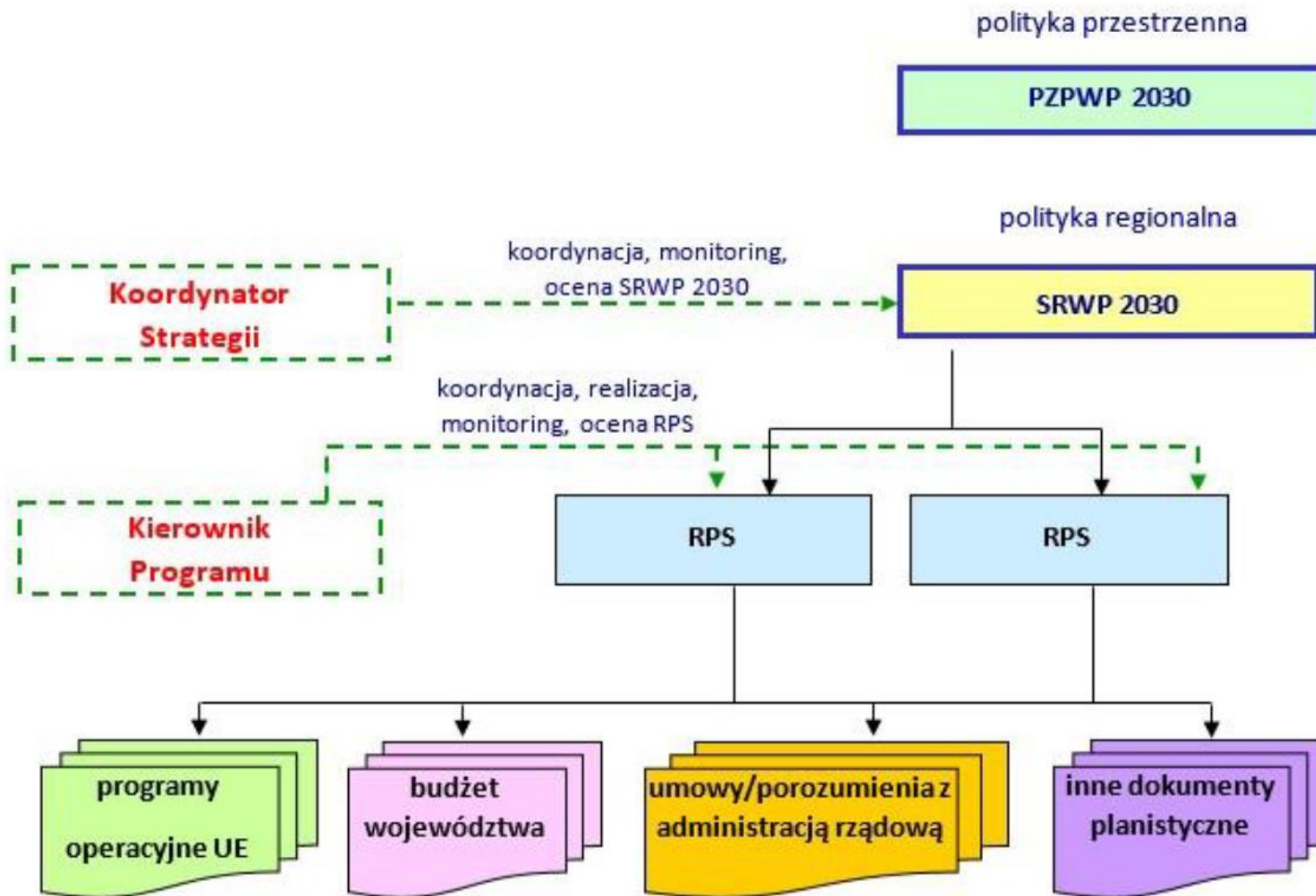
Strategia wskazuje trzy cele strategiczne (CS), mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one zoperacjonalizowane przez 12 celów operacyjnych (CO).

Regionalny
Program
Strategiczny
w zakresie
bezpieczeństwa
środowiskowego
i energetycznego

tzw. RPS BŚiE

1. TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO	2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA	3. ODPORNA GOSPODARKA
1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe	2.1 Fundamenty edukacji	3.1 Pozycja konkurencyjna
1.2 Bezpieczeństwo energetyczne	2.2 Wrażliwość społeczna	3.2 Rynek pracy
1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne	2.3 Kapitał społeczny	3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego
1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe	2.4 Mobilność	3.4 Integracja z globalnym systemem transportowym

Polityka rozwoju województwa pomorskiego

Regionalne Programy Strategiczne (RPS)

✓ RPS - 5 zasadniczych narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

RPS (w zakresie) Kierownik RPS/Zastępca Kierownika	CELE OPERACYJNE SRWP
bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego DROŚ/DRG	1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne
edukacji i kapitału społecznego DES/DK	2.1. Fundamenty edukacji 2.3. Kapitał społeczny
bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej DZ/ROPS	1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne 2.2. Wrażliwość społeczna
mobilności i komunikacji DIF/DC	2.4. Mobilność 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe
gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego DRG/DT	3.1. Pozycja konkurencyjna 3.2. Rynek pracy 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego

Cel główny RPS BŚiE

Celem głównym jest: zapewnienie trwałego bezpieczeństwa w wymiarze środowiskowym i energetycznym.

W wymiarze środowiskowym:

- ✓ zrównoważone, racjonalne wykorzystanie zarówno zasobów naturalnych, jak i walorów przyrodniczych i krajobrazowych, z jednoczesnym doprowadzeniem do poprawy jakości powietrza i stanu wód śródlądowych, jak i morskich, zapewnieniem mieszkańcom dobrej jakości wody pitnej i poprawa gospodarki odpadami;
- ✓ adaptacja do zmian klimatu w postaci realizacji projektów przeciwdziałającym skutkom ekstremalnych zjawisk naturalnych
- ✓ przeciwdziałanie negatywnym skutkom kryzysu klimatycznego poprzez budowanie odporności regionu na skutki zmian klimatu, dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

W wymiarze energetycznym:

- ✓ zwiększanie generacji energii elektrycznej, w szczególności z OZE
- ✓ poprawa jakości powietrza w związku z wytwarzaniem energii z jednoczesnym zmniejszaniem zapotrzebowania na nią wskutek poprawy efektywności energetycznej

Cele szczegółowe i Priorytety RPS BŚiE

Cel szczegółowy 1. Bezpieczeństwo środowiskowe

Priorytet 1.1 Odporność na zmiany klimatu

Priorytet 1.2 Różnorodność biologiczna i krajobraz

Priorytet 1.3 Gospodarka odpadami jako element GOZ

Priorytet 1.4 Woda pitna i ścieki

Działania ...

Cel szczegółowy 2. Bezpieczeństwo energetyczne

Priorytet 2.1 Czysta energia

Priorytet 2.2 Poprawa jakości powietrza

Działania ...

Priorytet 1.1 Odporność na zmiany klimatu

Działanie 1.1.1. Zmniejszenie zagrożenia powodziowego od strony rzek i morza oraz z tytułu podtopień (nawalne deszcze), a także rozwój potencjału służb ratowniczych i zarządzania kryzysowego

budowa, rozbudowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń wodnych oraz koryt cieków naturalnych, urządzeń zabezpieczających obszary zagrożone powodzią ze strony Morza Bałtyckiego; rozwój systemów ostrzegania, alarmowania i prognozowania zagrożeń; rozwój potencjału służb ratowniczych; wzmocnienie systemu zarządzania kryzysowego

Działanie 1.1.2. Ograniczanie zagrożeń naturalnych będących skutkiem zmian klimatu, w tym działania łagodzące negatywny wpływ ekstremalnych zjawisk pogodowych

ochrona zasobów wody oraz utrzymanie i rozwijanie naturalnej retencji; renaturalizacja wód powierzchniowych; budowa, rozbudowa, modernizacja urządzeń melioracyjnych; odtwarzanie terenów zalewowych; przebudowa i odnowa drzewostanów o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; zorganizowanie systemu monitorowania skutków suszy i innych niebezpiecznych zjawisk zabezpieczenie infrastruktury krytycznej – dostawa wody, odprowadzanie ścieków, przesył energii etc.

Działanie 1.1.3. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i zwiększanie retencji wodnej

budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych; budowa/rozbudowa powierzchni przepuszczalnych oraz przebudowa i ograniczanie do niezbędnego minimum powierzchni nieprzepuszczalnych; budowa indywidualnych i zbiorczych systemów zatrzymywania, zagospodarowania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych; zwiększanie powierzchni zieleni; rewitalizacja parków na terenach miejskich i wiejskich

Priorytet 1.2 Różnorodność biologiczna i krajobraz

Działanie 1.2.1. Poprawa stanu cennych gatunków i siedlisk oraz ochrona ekosystemów strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego

ochrona zagrożonych gatunków, siedlisk przyrodniczych i ekotonów; opracowanie i wdrożenie programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów; monitoring stanu ochrony siedlisk i gatunków; przebudowa składu gatunkowego siedlisk leśnych; ograniczenie antropopresji; eliminacja obcych gatunków inwazyjnych

Działanie 1.2.2. Ochrona wód i ekosystemów od wody zależnych, w szczególności jezior

ochrona gatunków i siedlisk; renaturalizacja i zapewnienie ciągłości morfologicznej wód śródlądowych; renaturalizacja obszarów wodno-błotnych; urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego i antropopresji; wspieranie działań w zlewni bezpośredniej jeziora mających na celu ochronę ekosystemu jezior; rekultywacja jezior

Działanie 1.2.3. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej

opracowania specjalistyczne i digitalizacja danych dla obszarów chronionego krajobrazu oraz pozostałych form ochrony przyrody; opracowania specjalistyczne i digitalizacja danych dla przygotowania planów ochrony parków krajobrazowych: Pojezierza Ławskiego i Tucholskiego; przywracanie drożności i poprawa ciągłości oraz funkcjonowania korytarzy ekologicznych; budowa i modernizacja przepustów i przejść dla zwierząt; uzupełnianie istniejących drzewostanów zwłaszcza na terenach częściowo zadrzewionych, ale także śródpolnych, alei drzew, w miastach, w tym w przestrzeniach publicznych; ochrona gatunków i siedlisk; rozwój systemów przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie z zastosowaniem nowoczesnych metod ICT

Priorytet 1.3 Gospodarka odpadami jako element GOZ

Działanie 1.3.1. Zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie warunków do maksymalizacji ilości selektywnie zbieranych odpadów

tworzenie sieci centrów ponownego wykorzystania i napraw; przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności; budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury selektywnego zbierania odpadów komunalnych i PSZOK; rozwój systemów selektywnego zbierania, w tym odpadów ulegających biodegradacji; innowacyjne projekty w zakresie gospodarki odpadami dot. zapobiegania powstawania odpadów (ZPO) i ponownego użycia

Działanie 1.3.2. Rozwój infrastruktury do odzysku, w tym recyklingu odpadów - w szczególności odpadów komunalnych, infrastruktury do przetwarzania odpadów niebezpiecznych oraz przywracanie terenom zdegradowanym wartości użytkowych

przebudowa instalacji MBP w celu poprawy efektywności procesów recyklingu; budowa instalacji odzysku - w szczególności recyklingu odpadów; rozwój innowacyjnych technologii recyklingu odpadów; budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji; budowa instalacji do przetwarzania odpadów niebezpiecznych - w szczególności odpadów medycznych i weterynaryjnych; przeciwdziałanie powstawaniu i likwidacja dzikich wysypisk odpadów; rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów

Priorytet 1.4 Woda pitna i ścieki

Działanie 1.4.1. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do wód w zlewniach, poprawa jakości wód

budowa/rozbudowa/modernizacja zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i bytowych; budowa/rozbudowa/modernizacja lokalnych i indywidualnych systemów oczyszczania ścieków bytowych; zagospodarowanie osadów ściekowych

Działanie 1.4.2. Poprawa dostępu do dobrej jakości wody pitnej poprawa jakości wody pitnej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody lub budowę, renowację studni głębinowych

rozwój systemu monitoringu ilościowego i jakościowego wód przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych; ograniczenie strat wody; rozwój technologii wodooszczędnych; zapewnienie dobrej jakości wody pitnej dostarczanej mieszkańcom poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci wodociągowych; poprawa zaopatrzenia w wodę poprzez budowę lokalnych stacji podnoszenia ciśnienia, zbiorników retencyjnych

Działania RPS BŚiE - Energetyka

Priorytet 2.1. Czysta energia

Działanie 2.1.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym wspieranie energetyki rozproszonej

budowa instalacji fotowoltaicznych (PV); modernizacja małych elektrowni wodnych (MEW); budowa instalacji służących do produkcji i wykorzystania biogazu wraz z systemami dystrybucji, kondycjonowania i zagospodarowania produktów ubocznych; budowa układów hybrydowych (w tym mikrokogeneracja z wykorzystaniem OZE)

Działanie 2.1.2. Rozwój wysp energetycznych, klastrów energii, spółdzielni oraz społeczności energetycznych

wspieranie przedsięwzięć polegających na organizowaniu i budowie wysp energetycznych (powiązanych systemów energii cieplnej (chłodu); elektrycznej i/lub paliw gazowych) w oparciu o lokalne, energetyczne zasoby odnawialne, także wraz z modernizacją istniejących ciepłowni zasilających lokalne grupy odbiorców; wspieranie przedsięwzięć polegających na organizowaniu i budowie klastrów energii, spółdzielni oraz społeczności energetycznych

Działanie 2.1.3. Rozwój efektywnych energetycznie oraz inteligentnych systemów przesyłu, dystrybucji, magazynowania paliw i energii oraz systemów oświetlenia zewnętrznego

budowa i modernizacja inteligentnych systemów energetycznych (smart grid); rozwój infrastruktury na potrzeby wdrażania nowych technologii (np. magazyny energii, elektromobilność, technologie wodorowe, morska energetyka wiatrowa, biogaz); budowa i modernizacja gazowych sieci dystrybucyjnych (także w układzie wyspowym wraz ze stacją regazyfikacji gazu skroplonego) na potrzeby energetyczne; modernizacja lub wymiana systemów oświetlenia zewnętrznego (wraz z systemami zarządzania oświetleniem) poprawiająca efektywność energetyczną tych systemów; integracja instalacji fotowoltaicznej, energooszczędnego oświetlenia LED wraz z systemem zarządzania

Priorytet 2.2. Poprawa jakości powietrza

Działanie 2.2.1. Przebudowa indywidualnych i lokalnych źródeł ciepła w kierunku znaczącej redukcji emisji zanieczyszczeń oraz budowa, rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych

inwentaryzacja źródeł ciepła; wymiana indywidualnych źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne, w szczególności na odnawialne źródła energii; przebudowa lokalnych źródeł ciepła na źródła ciepła i/lub energii elektrycznej w oparciu o paliwa gazowe oraz zasoby odnawialne (kogeneracja i trigeneracja w zdalaczynnych systemach ciepłowniczych); wymiana lub modernizacja niskosprawnych źródeł ciepła; budowa, rozbudowa i modernizacja sieci i systemów ciepłowniczych; podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej obiektów, w których likwidowane są źródła na paliwa stałe (w tym niezbędna ku temu rozbudowa sieci ciepłowniczej); doradztwo energetyczne gminne/międzygminne

Działanie 2.2.2. Poprawa komfortu termicznego oraz efektywności energetycznej w budynkach

przedsięwzięcia termomodernizacyjne w budynkach, w tym dostosowanie ich do wymogów dla budynków zero- i plusenergetycznych; przedsięwzięcia mające na celu poprawę efektywności energetycznej (inne niż działania termomodernizacyjne, w tym zarządzanie energią w budynkach)

Program Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)	PGW Wody Polskie
Optymalizacja sieci obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim – etap II	SWP
Realizacja zapisów planów ochrony przyjętych dla parków krajobrazowych należących do Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych	Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych
Budowa nowej instalacji unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych poprzez ich termiczne przekształcanie z wytwarzaniem energii w kogeneracji na terenie Szpitala Specjalistycznego im. J.K. Łukowicza w Chojnicach	Powiat Chojnicki
Poprawa bezpieczeństwa ekosystemu rzeki Raduni poprzez budowę Kolektora Żuławskiego odprowadzającego ścieki komunalne z obszaru Miasta i Gminy Pruszcz Gdański do oczyszczalni Wschód	Miasto Gdańsk (Kolektor Żuławski) we współpracy z Gminą Pruszcz Gdański i Miastem Pruszcz Gdański Gmina Pruszcz Gdański (przepompownia główna Straszyn)
Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Sztum w Subregionie Nadwiślańskim, zapewniającej spełnienie wymagań dyrektywy ściekowej, szczególnie podwyższonego usuwania biogenów	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sztumie Spółka z o.o.
Poprawa jakości oraz ograniczenie strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim – etap II	Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim
Pomorski Archipelag Wysp Energetycznych	Jednostka wskazana przez UMWP
Pomorska Dolina Wodorowa	Klaster Technologii Wodorowych i Czystych Technologii Węglowych Koordynator Klastra: Regionalna Izba Gospodarcza
Pomorski Fundusz Antysmogowy – wsparcie samorządów we wdrażaniu postanowień uchwał antysmogowych dla województwa pomorskiego	Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.

1. **Koordinacja działań i poszukiwanie** jst oraz innych podmiotów zainteresowanych realizacją **innowacyjnych projektów pilotażowych**, np. w zakresie zmniejszania zanieczyszczenia powietrza, zmniejszania eutrofizacji wód Morza Bałtyckiego, mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, czy gospodarki o obiegu zamkniętym.
2. **Ukształtowanie spójnej struktury ekologicznej województwa i jej ochrona** w szczególności poprzez przyjęcie i partnerskie wdrażanie planów ochrony parków krajobrazowych i audytu krajobrazowego, a także kontynuację weryfikacji obszarów chronionego krajobrazu
3. Wsparcie działań mających na celu **rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów medycznych i weterynaryjnych** powstających na obszarze województwa pomorskiego.
4. **Stworzenie forum dialogu nt. wyzwań w obszarze zagospodarowania odpadów niebezpiecznych** powstających na obszarze województwa pomorskiego.
5. **Koordinacja i podejmowanie działań stymulujących współpracę i podnoszących kwalifikacje pracowników jst** w obszarach: środowiska i zmian klimatu, w szczególności w mniejszych gminach.

Zobowiązania SWP - Energetyka

1. Współpraca z pomorskimi jst oraz innymi regionami w Polsce oraz Europie w celu **wymiany informacji i współpracy w obszarze energetyki**, zwłaszcza w aspekcie innowacyjności.
2. **Stały monitoring, analizy i ewaluacje** dotyczące rozwoju inwestycji energetycznych wraz z ich otoczeniem biznesowo-prawnym w celu mierzenia dynamiki rozwoju, skuteczności podejmowanych działań i nowych trendów w sektorze energii.
3. **Koordinacja działań i poszukiwanie** jst oraz innych podmiotów zainteresowanych realizacją **innowacyjnych projektów pilotażowych**, np. w zakresie tworzenia wysp energetycznych (Pomorski Archipelag Wysp Energetycznych).
4. **Stworzenie sieci dialogu i wypracowanie partnerskiej współpracy interesariuszy** (w szczególności: inwestorów budujących morskie farmy wiatrowe, elektrownię jądrową oraz operatora sieci przesyłowej z samorządami gmin, powiatów i województwa) w zakresie lokalizacji nowych elementów systemu elektroenergetycznego w regionie.
5. **Koordinacja i podejmowanie działań stymulujących współpracę i podnoszących kwalifikacje pracowników jst** w obszarze gospodarki niskoemisyjnej.

Finansowanie RPS BŚiE

Realizacja celów RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego finansowana będzie z następujących źródeł:

- a) środki europejskie** – tj. przede wszystkim środki pochodzące ze źródeł UE, pozyskane w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz 2021-2027, jak również inne programy i mechanizmy międzynarodowe;
- b) środki centralne** – obejmujące państwowe fundusze celowe oraz inne środki będące w dyspozycji ministerstw i instytucji centralnych, jak również innych podmiotów szczebla krajowego;
- c) środki samorządowe** – obejmujące wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa (gminy, powiaty, województwo), spółek komunalnych oraz innych podmiotów i instytucji szczebla regionalnego;
- d) środki prywatne**, w tym w systemie partnerstwa publiczno-prywatnego.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA POMORZA 2021-2027

Priorytet 1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza

Priorytet 3. Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza

Priorytet 4. Fundusze europejskie dla lepiej połączonego Pomorza

Priorytet 5. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza

Priorytet 6. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza

Priorytet 7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom

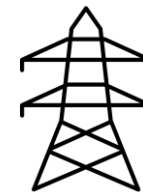
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA POMORZA 2021-2027

Priorytet 2 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (EFRR)

CS	Zakres tematyczny	Alokacja mln EUR
2i	Efektywność energetyczna + systemy ciepłownicze	160,7
2ii	Odnawialne źródła energii	42,5
2iv	Adaptacja do zmian klimatu	46,8
2v	Gospodarka wodno-ściekowa	21,3
2vi	Gospodarka obiegu zamkniętego	54,0
2vii	Różnorodność biologiczna i ochrona przyrody	17,6
Łącznie		342,9

Formy wsparcia:

1. **Dotacje** dla mieszkalnictwa komunalnego, zabytków, obiektów użyteczności publicznej
2. **Pożyczki umarżalne** dla wspólnot mieszkaniowych
3. Wybrane **przedsięwzięcia strategiczne**: Pomorski Archipelag Wysp Energetycznych

CS 2i. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

alokacja: w sumie **160 mln EUR** - dotacje i instrumenty finansowe

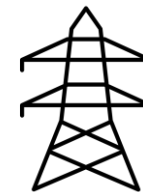
Wspierane będą **kompleksowe przedsięwzięcia termomodernizacyjne**, w tym dostosowanie budynków do wymogów zero- i plus- energetycznych w:

- a) **wielorodzinnych budynkach mieszkalnych** należących do **wspólnot mieszkaniowych** niestanowiących własności Skarbu Państwa >> **instrumenty finansowe z możliwością częściowego umorzenia**;
- b) wielorodzinnych budynkach mieszkalnych oraz budynkach **spółek komunalnych i jednostek budżetowych**, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne >> **wsparcie bezzwrotne**;
- c) budynkach **użyteczności publicznej**, z wyłączeniem budynków należących do administracji rządowej i podległych jej organów i jednostek organizacyjnych >> **wsparcie bezzwrotne**.

Uzupełniająco, jako element wymienionych wyżej projektów, wsparciem mogą zostać objęte:

- a) działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej **inne niż działania termomodernizacyjne**, takie jak rozwój **systemów zarządzania energią w budynkach** czy rozwój **oświetlenia wewnętrznego** ograniczającego zużycie energii elektrycznej,
- b) rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności **zielone dachy oraz zielone ściany** czy systemy **zarządzania wodą w budynkach**,
- c) inne komponenty wykraczające poza zakres projektu **wynikający z audytu energetycznego**.

Działania niewynikające z audytu energetycznego nie mogą przekroczyć 15% kosztów kwalifikowalnych projektu!

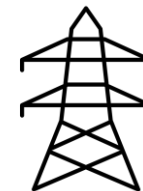

cd. CS 2i. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

W zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła (kotłów lub pieców) **w budynkach wielorodzinnych lub budynkach użyteczności publicznej** wsparcie może zostać udzielone **na wymianę źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła niskoemisyjne**, przede wszystkim na OZE (zwłaszcza na pompy ciepła w połączeniu z ogniwami fotowoltaicznymi) lub na podłączenie do sieci ciepłowniczej.

Brak możliwości wymiany źródła ciepła na paliwo stałe na inne źródło wykorzystujące paliwo stałe!

W zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków wspierane będą projekty, których celem jest osiągnięcie, przeciętnie, co najmniej renowacji o „średnim poziomie gruntowności” – zgodnie z definicją zawartą w zaleceniu Komisji (UE) 2019/786, oznaczającym **od 30% do 60% oszczędności energii pierwotnej, z wyjątkiem zabytkowych budynków użyteczności publicznej.**

cd. CS 2i. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Wsparcie bezzwrotne w odniesieniu do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej będzie udzielane z uwagi na interes publiczny **zgodnie z następującymi warunkami:**

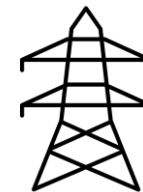
- a) warunkiem koniecznym jest **posiadanie programów ochrony powietrza** zgodnych z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE **oraz uchwał antysmogowych;**
- b) **zobowiązanie niewprowadzania** do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony powietrza w szczególności zmian polegających **na łagodzeniu ograniczeń i zakazów** w szczególności w zakresie eksploatacji instalacji **lub odroczeniu terminów** wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów;
- c) zlokalizowanie na terenie gmin, których **wskaźnik dochodów podatkowych** (wskaźnik Gg), jest **niższy od uśrednionej wartości dla regionu**. Obiekty zlokalizowane w gminach, których wskaźnik Gg będzie wyższy od średniej wartości dla województwa będą wspierane przy pomocy dotacji warunkowej (art. 57 rozporządzenia 2021/1060), gdzie jednym z warunków koniecznych do skorzystania z opcji dotacji warunkowej będzie minimalny próg oszczędności energii na każdym budynku poddanym termomodernizacji na poziomie nie niższym niż 40% energii pierwotnej; szczegółowe rozwiązanie określi Komitet Monitorujący FEP.

CS 2 ii. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju alokacja: w sumie **42,5 mln EUR** - dotacje i instrumenty finansowe

W obszarze rozwoju OZE wspierana będzie:

- ✓ **budowa i rozbudowa OZE** w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej wraz z przyłączeniem źródeł OZE do sieci energetycznych lub ciepłowniczych;
- ✓ **budowa magazynów energii** działających na potrzeby już istniejących źródeł OZE, realizowana w ramach samodzielnych projektów;
- ✓ **budowa wysp energetycznych** (powiązanych systemów energii ciepłej (chłodu), elektrycznej i/lub paliw gazowych) w oparciu o lokalne, energetyczne zasoby odnawialne, magazyny energii, a także z przebudową istniejących ciepłowni zasilających lokalne grupy odbiorców;
- ✓ **budowa klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych** działających w zakresie energii odnawialnej;
- ✓ **budowa instalacji służących do produkcji i wykorzystania biogazu** wraz z systemami dystrybucji, kondycjonowania i zagospodarowania produktów ubocznych, w tym do produkcji nawozów. Możliwa będzie również realizacja instalacji do oczyszczania biometanu oraz jego zatłaczania do sieci gazowej.

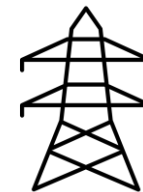
cd. CS 2 ii. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Interwencja w zakresie **energetyki wodnej** dotyczyć będzie wyłącznie przebudowy istniejących obiektów przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej.

Projekty związane z energetyką wodną nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.

W zakresie wykorzystania energii słońca wspierane będą **przede wszystkim systemy fotowoltaiczne**.

Wyklucza się wsparcie systemów i instalacji zasilających niskotemperaturowe wewnętrzne instalacje grzewcze, zlokalizowanych w obiektach przyłączonych do lokalnej sieci ciepłowniczej.

cd. CS 2 ii. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

W zakresie wytwarzania **energii elektrycznej** dofinansowywane będą źródła **OZE o mocy**:

- a) do 5 MWe dla wiatru,
- b) do 5 MWe dla biomasy,
- c) do 0,5 MWe dla biogazu,
- d) do 5 MWe dla wody,
- e) do 0,5 MWe dla promieniowania słonecznego.

➤ W zakresie wytwarzania **energii cieplnej** dofinansowywane będą źródła **OZE o mocy**:

- a) do 5 MWt dla biomasy,
- b) do 0,5 MWt dla promieniowania słonecznego.
- c) do 2 MWt dla geotermii (w tym pompy ciepła),
- d) do 0,5 MWt dla biogazu.

Powyższe limity mocy dotyczą **sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych danego rodzaju OZE** wchodzących w skład projektu. **Limity te nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz społeczności energetyczne** działające w zakresie energii odnawialnej, w tym w ramach wysp energetycznych, a także projektów parasolowych.

CS 2iv. Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego alokacja: w sumie **46,8 mln EUR** - dotacje

Wspierane będą **przedsięwzięcia zwiększające poziom adaptacyjności oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu**, w szczególności:

- ✓ zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze,
- ✓ działania zabezpieczające przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną,
- ✓ doskonalenie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmacnianie służb ratowniczych,
- ✓ przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.

Wsparcie skierowane będzie **do obszarów miast i miejscowości do 100 tys. Mieszkańców**, z uwzględnieniem mechanizmów realizacji określonych w Kontrakcie Programowym.

Interwencja będzie miała na celu zabezpieczenie ich z jednej strony przed, m.in. lokalnymi podtopieniami, a z drugiej przed skutkami długotrwałych upałów.

cd. CS 2iv. Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Kluczowe będą przedsięwzięcia dotyczące **zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zwłaszcza w miejscu ich wystąpienia oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury**, bazujące przede wszystkim na rozwiązaniach **opartych na naturze**. Wspierana będzie:

- ✓ budowa lub rozbudowa indywidualnych i zbiorczych systemów zatrzymywania, zagospodarowania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych tworzących element systemu retencji, w tym przedsięwzięcia mające na celu zwiększanie powierzchni zieleni na terenach miast i wsi (np. parków, zieleńców, zieleni ulicznej, zieleni osiedlowej, zielonych podwórek, zielonych dachów i fasad budynków, ogrodów deszczowych, zielonych przystanków komunikacji miejskiej);
- ✓ budowa lub rozbudowa powierzchni przepuszczalnych oraz przebudowa powierzchni nieprzepuszczalnych na dużych powierzchniach na przepuszczalne (np. na boiskach, parkingach, placach, podwórzach), których celem jest przede wszystkim zatrzymanie wód opadowych w miejscu opadu;
- ✓ rozwój różnego rodzaju form mikroretencji, zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych, systemów sedymentacyjno-biofiltracyjnych.

CS 2v. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej alokacja: w sumie **21,3 mln EUR** – dotacje

- ✓ przedsięwzięcia dotyczące rozwoju zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych **w aglomeracjach o wielkości od 2 tys. do 15 tys. RLM** wskazanych w aktualnie obowiązującym Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), które **nie osiągnęły zgodności z wymaganiami w zakresie: wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, zapewnienia wydajności oczyszczalni dostosowanej do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji i wymaganych standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnię** określonymi w *dyrektywie Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)*.

Przy czym:

- **Priorytetowo** wspierane aglomeracje ściekowe z przedziału **od 10 tys. do 15 tys. RLM** wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG.
- **W dalszej kolejności** aglomeracje z przedziału **od 2 tys. do 10 tys. RLM** wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG. (przesłanką do przystąpienia do przeprowadzenia naborów na projekty w aglomeracjach ściekowych z przedziału od 2 tys. do 10 tys. RLM będzie stworzenie możliwości realizacji potrzeb inwestycyjnych w aglomeracjach ściekowych z przedziału od 10 tys. do 15 tys. RLM.)

cd. CS 2v. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

- ✓ budowy, rozbudowy lub przebudowy systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwoju technologii wodooszczędnych, w celu zabezpieczenia dostaw wody pitnej mieszkańcom gmin do 15 tys. mieszkańców

Przy czym wsparcie **systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie będzie dopuszczone w ograniczonym zakresie:**

- jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej (wydatki na ten cel nie mogą przekroczyć 25% kosztów kwalifikowalnych projektu),
- jako samodzielne projekty, gdy na danym obszarze zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).
- projekty w zakresie monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych.
- ✓ rozwiązania z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym oraz sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności błękitno-zielona infrastruktura - uzupełniająco, jako element projektów.

CS 2vi. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej alokacja: w sumie **54 mln EUR** - dotacje i instrumenty finansowe

- ✓ projekty mające na celu **zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu** w sektorze komunalnym oraz w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.

Wdrażanie gospodarki odpadami **zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w sektorze komunalnym** będzie się koncentrowało na:

- ✓ tworzeniu **centrów ponownego wykorzystania i napraw**, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego,
- ✓ budowie lub rozbudowie **systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych**, w tym odpadów ulegających biodegradacji oraz punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK),
- ✓ budowie lub rozbudowie **instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu**,
- ✓ budowie lub rozbudowie **instalacji recyklingu odpadów**, budowie lub przebudowie instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji,
- ✓ budowie lub rozbudowie **instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych** wraz z odzyskiem energii,
- ✓ **zapobieganiu powstawaniu odpadów żywności**, w szczególności przez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów o krótkim terminie przydatności do spożycia, o zasięgu niewykraczającym poza obszar województwa pomorskiego.

cd. CS 2vi. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

W zakresie transformacji do GOZ w **mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach** udzielane wsparcie będzie zgodne z zasadą **optymalizacji wykorzystania surowców** poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności. Interwencja zostanie ukierunkowana przede wszystkim na:

- a) poprawę efektywności gospodarowania zasobami poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ponowne użycie odpadów,
- b) rozwój modeli biznesowych opartych na ekoprojektowaniu uwzględniającym cały cykl życia produktu,
- c) wykorzystanie w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu,
- d) kaskadowe wykorzystanie biomasy,
- e) zwiększanie trwałości produktów,
- f) wspólne użytkowanie produktów,
- g) ponowne użycie, regenerację i odświeżanie produktów,
- h) recykling odpadów.

Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne (w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego) służące **redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw**, m.in. dzięki zastosowaniu ekoinnowacji, rozwiązań służących poprawie efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu OZE. Uzupełniająco, jako element projektów, wsparciem mogą zostać objęte rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności błękitno-zielona infrastruktura.

cd. CS 2vi. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Ponadto wspierane będą **projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji** mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie GOZ. Wspierane będzie także opracowywanie **dokumentów planistycznych związanych z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym** oraz strategii „zero waste” na poziomie lokalnym i regionalnym.

W odniesieniu do zagospodarowania odpadów komunalnych wspierane będą przede wszystkim projekty, których celem jest **przyczynienie się do osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych** określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów.

cd. CS 2vi. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

W zakresie budowy, rozbudowy lub przebudowy instalacji przeznaczonych do przetwarzania odpadów komunalnych finansowane mogą być **wyłącznie projekty ujęte w planie inwestycyjnym** stanowiącym załącznik do obowiązującego WPGO (nie dotyczy instalacji do recyklingu odpadów).

Na projekty dot. budowy lub rozbudowy instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, w tym przebudowy instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych wyłącznie w celu poprawy **efektywności procesów przygotowania odpadów do recyklingu** przeznaczone może zostać maksymalnie **25% alokacji celu szczegółowego**.

Ze wsparcia wyłączone będą inwestycje służące **zwiększeniu przepustowości obiektów przetwarzania odpadów resztkowych** za wyjątkiem inwestycji w technologie odzyskiwania materiałów z odpadów resztkowych do celów gospodarki o obiegu zamkniętym. Odpady resztkowe należy rozumieć głównie jako odpady komunalne, które nie są zbierane selektywnie i pozostałości po przetwarzaniu odpadów.

CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

alokacja: w sumie **17,6 mln EUR** – dotacje

W obszarze różnorodności biologicznej i krajobrazu wspierane będą projekty mające na celu:

- a) poprawę stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochronę ekosystemów,
- b) ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior,
- c) ochronę i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych, w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych.

Wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane na wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych. Możliwe będzie wsparcie działań wynikających z planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000, w tym na obszarach pokrywających się z obszarami parków krajobrazowych oraz wdrażanie zapisów planów ochrony rezerwatów przyrody pokrywających się z obszarami parków krajobrazowych na zasadach komplementarności z programem krajowym.

Możliwa będzie także aktualizacja planów ochrony parków krajobrazowych.

cd. CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Działania z zakresu ochrony przyrody będą również realizowane na obszarach chronionego krajobrazu, na obszarach użytków ekologicznych oraz w obrębie korytarzy ekologicznych, co będzie prowadzić do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałać utracie zasobów różnorodności biologicznej oraz wzmacniać spójność i ciągłość struktury ekologicznej województwa. Dofinansowanie będą mogły także uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego. Na terenach wymienionych powyżej wspierana będzie w szczególności:

- a) ochrona zagrożonych gatunków, siedlisk przyrodniczych i ekotonów,
- b) opracowanie i wdrożenie programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów,
- c) przywracanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych leśnych,
- d) eliminacja obcych gatunków inwazyjnych,
- e) budowa lub przebudowa przepustów i przejść dla zwierząt.

cd. CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Interwencja w zakresie ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior zostanie ukierunkowana na urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu zanieczyszczeń powierzchniowych i antropopresji oraz wspieranie działań w zlewni bezpośredniej jeziora, mających na celu ochronę ekosystemu tego jeziora. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jako element uzupełniający kompleksowych projektów:

- a) mających na celu ochronę cennych siedlisk wodnych, w tym jezior wrażliwych na eutrofizację, w szczególności jezior lobeliowych, związanych z potwierdzoną koniecznością redukcji bezpośredniego, znaczącego negatywnego wpływu ścieków bytowych na jakość wód w jeziorach,
- b) ukierunkowanych na poprawę jakości wód jezior stanowiących JCWP zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, ze względu na zanieczyszczenia komunalne,
- c) dotyczących rekultywacji jezior, dopuszcza się, budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków poza obszarami aglomeracji wyznaczonymi w KPOŚK, z alokacją w wysokości 1,0 mln EUR.

cd. CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Wsparcie zostanie skierowane również na ochronę obszarów podmokłych, przede wszystkim torfowisk. W tym zakresie finansowane będą mogły być działania, których głównym celem jest ochrona przyrody. Mogą to być zarówno działania renaturalizacyjne, jak i rozwój małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe, jak np. kładki nad torfowiskami czy odtwarzanie małych urządzeń wodnych zatrzymujących wodę na torfowisku, a także na działania wpływające na ograniczenie dopływu zanieczyszczeń, np. poprzez tworzenie stref buforowych.

Uzupełniająco możliwa będzie także realizacja projektów dotyczących:

- a) wsparcia infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych, które będzie ograniczone do inwestycji służących wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających,
- b) tworzenia i rozwoju ośrodków pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt,
- c) przywracania, ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich, w oparciu przede wszystkim o gatunki rodzime, rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych na terenach będących we władaniu jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków.

cd. CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Rekultywacja powinna prowadzić w pierwszej kolejności do przeznaczenia terenu na cele przyrodnicze lub społeczne oraz zagospodarowania terenów zieleni miejskiej. Wsparcie może zostać udzielone w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu lub nielegalne składowanie odpadów nie może zostać zidentyfikowany lub nie może być odpowiedzialny za finansowanie rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

cd. CS 2vii. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak np. parkingi czy drogi dojazdowe, nie będą kwalifikowalne w celu szczegółowym 2 (vii). Na wsparcie projektów infrastrukturalnych niezwiązanych bezpośrednio z ochroną siedlisk i gatunków chronionych, takich jak ośrodki pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt, czy elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w ramach projektów dotyczących przywracania, ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich oraz infrastruktury związanej z kanalizowaniem ruchu turystycznego, zostanie skierowane maksymalnie 30% alokacji przeznaczonej na cel szczegółowy 2 (vii). W ramach celu szczegółowego wspierane będą ponadto projekty edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych. Projekty te swoim zasięgiem będą obejmowały maksymalnie obszar całego województwa pomorskiego.

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Dziękuję za uwagę!

Więcej informacji na stronie
strategia2030.pomorskie.eu

